

ČTENÍM A PSANÍM K ODOLNÉ SPOLEČNOSTI

Michala Kafková, Miloš Šlapal
POMÁHÁME ŠKOLÁM K ÚSPĚCHU

15.10.2024

MOZEK, ČTENÍ A MYŠLENÍ

Maryanne Wolfová

americká neurovědkyně a psycholožka,
specializuje se na výzkum čtení a jeho vliv
na lidský mozek.

Proust and the Squid: The Story and Science of the
Reading Brain (2007)

Čtenáři, vrať se: Mozek a čtení v digitálním světě
(2018, česky 2020).

"Lidé nikdy nebyli zrozeni ke čtení."

MOZEK, ČTENÍ A MYŠLENÍ

Předčtenářská fáze (cca 0 - 5 let)

Předčítání a společné čtení s rodiči je zásadní.
Příběhy jsou důležité pro rozvoj empatie a sociálních dovedností.

Počátky čtení (cca 5 -7 let)

Systematické učení písmen, zvuků a základních principů čtení.

Plynulé čtení (cca 7 - 10 let)

Čtení různých druhů textů pro zdokonalování v dekódování.

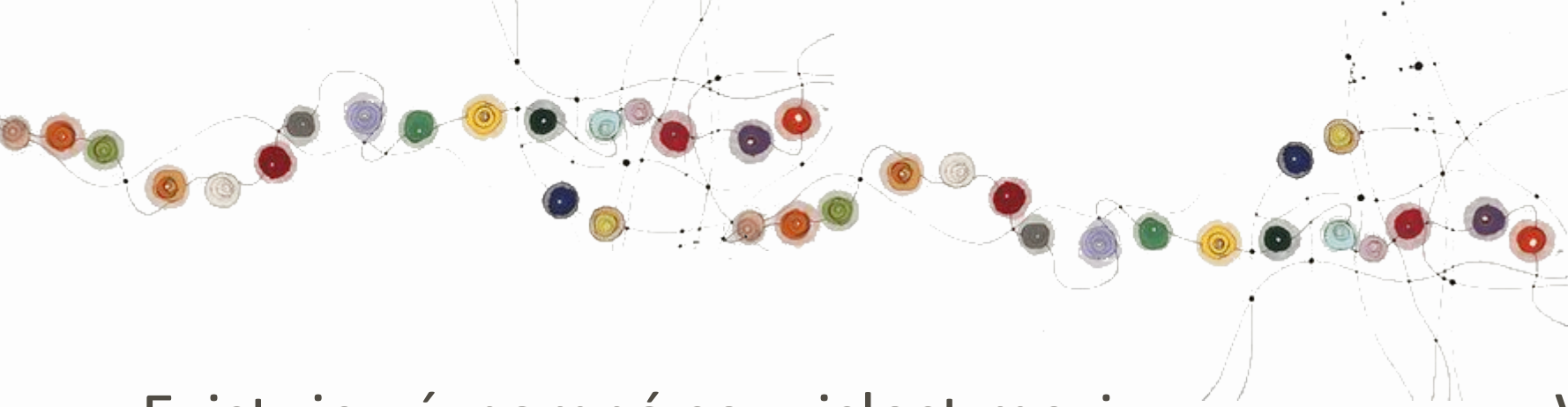
Děti se učí používat čtení jako nástroj k získávání vědomostí a porozumění světu.

Čtení s porozuměním (cca 10 - 12 let)

Dekódování se automatizuje. Pozornost se zaměřuje na vyšší kognitivní funkce, jako je kritické myšlení. Rozvoj schopnosti zaujímat různé úhly pohledu, rozvoj empatie a analytického uvažování.

Integrace a hluboké čtení (cca od 12 let, celoživotní proces)

Učitelé mají zásadní úlohu při rozvoji kritického čtení. Hlubší reflexe nad světem, vnímání krásy a pravdy, analyzování různých perspektiv a konceptů. Zvládnutí multitaskingových výzev digitálního světa.

MOZEK, ČTENÍ A MYŠLENÍ

Existuje významná souvislost mezi čtecími dráhami a dráhami pro hluboké myšlení.

Čtecí dráhy, které mozek vytváří při osvojování schopnosti čtení, se postupně spojují s oblastmi mozku, jež jsou zodpovědné za složité kognitivní procesy.

Ve čtecí dráze se při hlubokém čtení aktivuje hned několik složitých procesů:

Vizualizace (představujeme si situace či postavy)

Asociativní myšlení (propojujeme nové informace a myšlenky s předchozími zkušenostmi)

Empatie (vidíme svět perspektivou jiných lidí)

Kritická analýza

Reflexe

Tyto procesy vyžadují čas a soustředění, umožňují nám porozumět složitým jevům a řešit složité problémy.

MOZEK, ČTENÍ A MYŠLENÍ

Co se stane, když ztratíme schopnost hlubokého čtení?

V digitálním prostředí hrozí, že náš mozek, který má schopnost mimořádné plasticity, vytvoří nebo přepíše naše čtecí dráhy tak, že ztratíme schopnost hlubokého čtení.

Povrchní zpracování informací nám neumožní vytvářet osobní zásobárnu vědomostí.

Ztratíme empatii.

Sníží se naše schopnost kritického myšlení.

Začneme ztrácet schopnost orientovat se a rozhodovat ve složitých problémech.

SYSTÉM PODPORY ROZVOJE ČTENÁŘSTVÍ, PISATELSTVÍ A KRITICKÉ GRAMOTNOSTI V PŠÚ

Škola je jediné místo, které může zajistit, aby **všechny děti** prožívaly čtenářský stav
mysli, měly na čtení a psaní čas, vytvářely si čtenářské a pisatelské návyky včetně dovedností přemýšlet o svém učení.

Naše vize

Každý žák se učí naplno a s radostí, své učení si řídí. Stává se zaujatým, přemýšlivým a nezávislým čtenářem a autorem textů všeho druhu.

SYSTÉM PODPORY ROZVOJE ČTENÁŘSTVÍ, PISATELSTVÍ A KRITICKÉ GRAMOTNOSTI V PŠÚ

Know how si vytvářejí v projektu sami učitelé. Učí se společně s ostatními z učení dětí.

Všichni mají k dispozici systém podpory, aby nikdo nezůstal na své učení sám.

Čtenářská, pisatelská a učící se komunita zvyšuje odolnost každého svého člena.

CO SE UČÍ DĚTI V NAŠICH ŠKOLÁCH A CO NÁSLEDNĚ ZVYŠUJE ODOLNOST CELÉ SPOLEČNOSTI

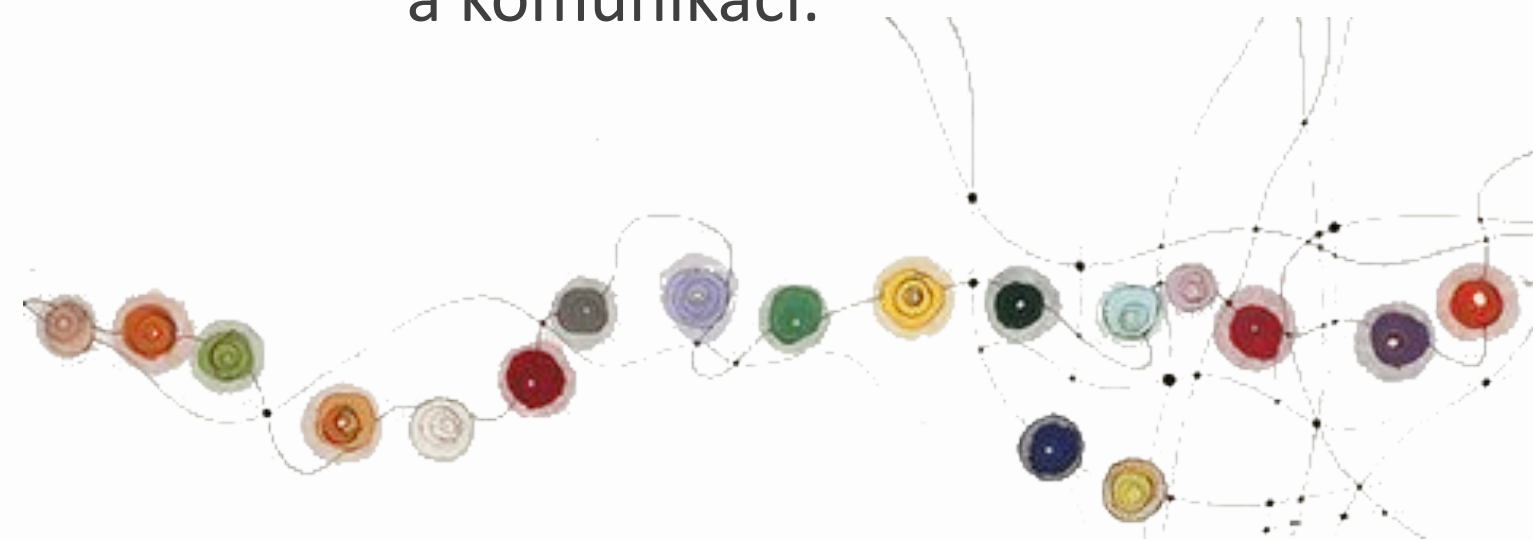
Čtením příběhů se žáci učí empatii, což posiluje společenskou odolnost – pochopení a spolupráci mezi lidmi s různými názory.

Psaním mohou žáci ovlivňovat svět kolem sebe, propojovat se s druhými, vyjasňovat si svá stanoviska.

Čtením a psaním přeměňují žáci informace na znalosti a vytvářejí si svoji vlastní zásobárnu vědomostí.

Svobodným psaním a volným čtením žáci utvářejí svou identitu a sebeúctu.

S pomocí kritické gramotnosti žáci sledují, jak se uplatňuje moc v textech a komunikaci.

ČTENÍM A PSANÍM K ODOLNÉ SPOLEČNOSTI

Aby byly budoucí generace odolné vůči informačnímu přetížení, musíme je naučit hlubokému čtení a kritickému myšlení.

Společnost složená z jednotlivců, kteří umí číst komplexně a kriticky, lépe zvládá polarizaci a konflikty.

Čtení a psaní nejsou luxusem, ale nutností pro život v digitálním věku. Naše schopnost adaptace a rozvoje jako společnosti závisí na tom, jak dobře umíme chápat, reflektovat a reagovat na složitý svět kolem nás.

